

Dosarul nr. 2ra-1685/21

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: M. Țurcan
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: A. Panov, L. Prutean, I. Țurcan

DECIZIE

17 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Olga Secrieru în numele și interesele
lui Igor Spînu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie
Jenunchi împotriva lui Igor Spînu cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de
întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 10 ianuarie 2020, Vitalie Jenunchi a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Igor Spînu, solicitând, conform cererii de concretizare a pretențiilor
din 25 noiembrie 2020 (f.d.49-49 verso), încasarea datoriei de 14 000 euro, a
dobânzii de întârziere pentru perioada 21 martie 2018-30 noiembrie 2020 în sumă
de 5 498,12 euro și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că părțile au încheiat contractul de împrumut
nr.870, autentificat de notarul Roman Soltan.

Potrivit contractului, Vitalie Jenunchi a dat în împrumut lui Igor Spînu suma
de 14 000 euro pe termen de până la 20 iulie 2018.

Conform pct.3 al contractului, împrumutul urma să fie rambursat în mun.
Chișinău până la 20 iulie 2018, în 5 rate: prima rată în mărime de 2 800 euro - până
la 20 martie 2018; a doua rată în mărime de 2 800 euro - până la 20 aprilie 2018; a
treia rată în mărime de 2 800 euro - până la 20 mai 2018; a patra rată în mărime de
2 800 euro - până la 20 iunie 2018; a cincea rată în mărime de 2 800 euro - până la
20 iulie 2018.

S-a invocat că pârâtul nu a rambursat împrumutul primit, fapt prin care, a
cauzat un prejudiciu reclamantului, ce poate fi recuperat prin încasarea de la acesta
a dobânzii de întârziere conform legislației.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,
s-a admis integral cererea de chemare în judecată.

S-a încasat de la Igor Spînu în beneficiul lui Vitalie Jenunchi 14 000 euro cu titlu de datorie și 5 498,12 euro cu titlu de dobândă de întârziere, iar în total suma de 19 498,12 euro, în lei moldovenești la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii.

S-a încasat de la Igor Spînu în beneficiul lui Vitalie Jenunchi 11 318 lei cu titlu de taxă de stat, 15 lei cu titlu de comision bancar aferent plății taxei de stat, 310 lei cu titlu de cheltuieli de înștiințare, 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și 2 799,46 de lei cu titlu de cheltuieli de executare, iar în total suma de 24 442,46 de lei.

La 28 decembrie 2020, avocatul stagiar Anton Secrieru, în interesele lui Igor Spînu, a contestat cu apel hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către avocatul stagiar Anton Secrieru în interesele apelantului Igor Spînu și s-a menținut hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

La 24 septembrie 2021, avocatul Olga Secrieru, acționând în numele și interesele lui Igor Spînu în baza mandatului avocațial MA 1600083 din 12 august 2021, a depus cerere de recurs împotriva din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, în principal, casarea integrală a deciziei și a hotărârii, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța competentă, la Judecătoria Drochia, sediul Râșcani sau, în subsidiar, casarea parțială a deciziei și a hotărârii, în partea dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a pretenției privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 5 498,12 euro și modificarea hotărârii în partea cheltuielilor de judecată, cu menținerea hotărârilor în partea datoriei de bază și a cheltuielilor de judecată proporționale pretențiilor admise.

În motivarea recursului, a invocat ilegalitatea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe prin prisma temeiurilor de recurs prevăzute de art. 432 alin. (2) lit. a) și alin. (3) lit. f) din Codul de procedură civilă.

La concret a invocat că, instanțele inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, iar hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Referitor la motivul de recurs privind încălcarea competenței jurisdicționale, a relatat că, deși domiciliul pârâtului Igor Spînu, atât la momentul intentării cauzei cât și la moment, este în or. Rîșcani, satul Mihăileni, cauza totuși a fost reținută spre examinare de către judecătoria Chișinău, cu încălcarea normelor privind competența jurisdicțională.

Privitor la celălalt temei de recurs, avocatul recurentului a susținut că instanțele au admis o ilegalitate prin reținerea ca fiind corect calculul dobânzii de întârziere, deși s-a demonstrat cu certitudine incorectitudinea acestuia.

În sensul dat, a menționat că, raportul juridic dintre participanții la proces, este într-adevăr guvernat de legea care era în vigoare la momentul încheierii contractului de împrumut, adică, codul civil în redacția de până la 1 martie 2019. Însă, având în vedere că reclamantul a solicitat dobânda până la 30 noiembrie 2020, dobânda de întârziere urma a fi calculată începând cu 1 martie 2019 conform noilor reglementări.

Or, legea civilă a suferit modificări în partea ce ține de aplicarea dobânzii de întârziere și modul de calcul al acesteia. Astfel, până la 1 martie 2019, existau

anumite reguli de calculare în conformitate cu prevederile art. 585 și 619, iar începând cu 1 martie 2019 se aplică prevederile art. 874 și 942.

Astfel, la cazul din speță, se disting două perioade diferite și două modalități de aplicare și calculare a dobânzii de întârziere: până la 1 martie 2019 și începând cu 1 martie 2019 și până la momentul pronunțării.

Din acest motiv, consideră decizia și hotărârea drept ilegale, or, instanțele nu au aplicat corespunzător prevederile art. 942 și 874 din Codul civil în redacția în vigoare din 1 martie 2019 și art. 619, 585 din Codul civil redacția în vigoare la momentul încheierii contractului.

Cu referire la cheltuielile de asistență juridică de 10 000 lei încasate, a invocat că, deși au fost prezentate bonurile de plată pentru suma respectivă, totuși nu este demonstrată necesitatea și rezonabilitatea acestora.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursului, Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată avocatului Anton Secrieru prin intermediul poștei electronice, la 24 august 2021 (f.d.133), iar cererea de recurs a fost depusă la 24 septembrie 2021, în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Copia cererii de recurs a fost expediată intimatului Vitalie Jenunchi la 7 octombrie 2021. Însă până la data examinării admisibilității recursului, referință nu a depus.

Prin încheierea din 3 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de avocatul Olga Secrieru în numele și interesele lui Spînu Igor, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, examinând recursul declarat împotriva deciziei din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în cererea de recurs și referință, pe baza materialelor din dosar, în

coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul consideră că acesta urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (2) lit. a) b) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Astfel, Colegiul reține că conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Totodată în conformitate cu art. 373 alin. (1-5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În altă ordine de idei, Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general conform cărui orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătoria fondului urmează să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari vs. Finlanda).

În acest sens, se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți.

Omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 CEDO, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

Deci, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În prezenta cauză, instanța de recurs constată că la 10 ianuarie 2020, Vitalie Jenunchi a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Igor Spînu, solicitând încasarea a 14 000 euro cu titlu de datorie, 5 498,12 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 21 martie 2018-30 noiembrie 2020 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza, prin hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată s-a admis integral.

Instanța de apel, judecând apelul declarat de avocatul stagiar Anton Secrieru, în interesele apelantului Igor Spînu, prin decizia din 29 iunie 2021, l-a respins și a menținut hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Nefiind de acord cu soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare, Igor Spînu fiind reprezentat de avocat Olga Secrieru a declarat recurs.

În recurs s-a invocat că instanțele de judecată au admis o încălcare prin încasarea dobânzii de întârziere în limitele solicitate de către intimat, conform calculului prezentat de către acesta.

În esență, s-a accentuat că instanțele nu au aplicat corespunzător prevederile legale ce reglementează modalitatea de calculare a dobânzii de întârziere, și anume, au omis să aplice prevederile art. 942 și 874 din Codul civil în redacția în vigoare din 1 martie 2019 la călcarea dobânzii de întârziere solicitată de către

reclamant pentru perioada de după intrarea în vigoare a Codului civil modernizat și până la 30 noiembrie 2020.

Judecând recursul, Colegiul consideră criticile aduse în cererea de recurs întemeiate.

Și anume, pornind de la argumentele prezentate de reprezentantul recurentului în cererea de recurs, Colegiul lărgit constată că, într-adevăr, decizia instanței de apel prezintă deficiențe de motivare, deoarece soluția a fost dată fără o analiză cuvenită a tuturor argumentelor invocate în apel.

Contrar prevederilor legale reținute mai sus, decizia instanței de apel nu satisface criteriile temeiniciei unui act judecătoresc, deoarece din textul acesteia nu se reliefează nici o concluzie asupra argumentelor din cererea de apel, privind metoda de calcul a dobânzii pentru perioada de întârziere ce s-a scurs după 1 martie 2019, când a intrat în vigoare Codul civil modernizat.

La concret, Colegiul accentuează că, instanța de apel nu s-a expus în nici un mod referitor la argumentele din apel că, pentru perioada de întârziere 21 martie 2018 - 1 martie 2019 (până la intrarea în vigoare a Codului civil modernizat) existau anumite reguli de calculare a dobânzii, în conformitate cu prevederile art. 585 și 619 din Codul civil, iar de la 1 martie 2019 legea civilă a suferit modificări în partea ce ține de aplicarea dobânzii de întârziere și modul de calcul al acesteia și urmau a fi aplicate alte reglementări.

Or, potrivit art. 7 alin. (4) din Codul civil modernizat, în cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

Iar, în conformitate cu art. 39 din Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova nr.1125-XV din 13 iunie 2002, dispozițiile art.942-945 din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 1 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 1 martie 2019 sau din alte temeieri survenite înainte de 1 martie 2019.

Astfel, corelând circumstanțele expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

Colegiul consideră că acest aspect denotă o examinare superficială a cauzei, circumstanță care a dus la încălcarea normelor de drept material, ne fiind aplicată legea ce trebuia să fie aplicată.

Așadar, este de menționat că motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligatorietatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 § 1 CEDO.

În contextul dat, instanța de recurs constată că instanța de apel a eșuat în a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de avocatul Anton Secrieru în interesele lui Igor Spînu, în apelul declarat împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a

îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 din Codul de procedură civilă, iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurentului, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Colegiul consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele reținute mai sus și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

Având în vedere faptul că s-a constatat că decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, iar această eroare nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Olga Secrieru în numele și interesele lui Igor Spînu, de a casa integral decizia și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Olga Secrieru în numele și interesele lui Spînu Igor.

Se casează integral decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Jenunchi împotriva lui Igor Spînu cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, se trimite spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari